

Pēc būvdarbu pabeigšanas (ēka pieņemta ekspluatācijā) tiek parakstīta vienošanās ar pasūtītāju par zaudējumu atlīdzību (izdevumi būvniekam radušies būvniecības procesā, jo noskaidrojās, ka darbus nevar turpināt tehniskā projekta risinājumu neatbilstības dēļ, tāpēc līdz tehniskā projekta izmaiņu saskaņošanai uz 5 mēnešiem darbi tika apturēti). Zaudējumus veido projekta komandas izmaksas darbu apturēšanas laikā un apakšuzņēmēju zaudējumi par tehnikas dīkstāvi.

Vai šajā gadījumā var uzskatīt, ka uz šo darījumu neattiecas Pievienotās vērtības nodokļa likuma (PVN likums) normas, jo pēc būtības pakalpojums nav sniegts? Vai arī jāpieņem, ka projekta komandas izmaksas būvdarbu apturēšanas laikā ir pakalpojuma sniegšana par atlīdzību, un darījums ir apliekams ar PVN? Vai ir pareizi, ja apakšuzņēmējs par tehnikas dīkstāvi būvniecības pārtraukuma laikā piemēro PVN reversā kārtībā kā būvniecības pakalpojumiem?

Atbild Sabīne Vuškāne:

Atbildi sniedzu, balstoties uz sniegto vispārējo informāciju, neredzot noslēgtos līgumus, kuros var būt informācija, kas ietekmēt to, kā vērtējami sniegtie pakalpojumi no nodokļu viedokļa.

Vispārīgi analizējot darījumus, jāvadās no PVN likuma 5.panta, kurā noteikts, ka ar PVN apliekamie darījumi ir: preču piegāde (t.sk. preču piegāde Eiropas Savienības (ES) teritorijā un preču eksports) par atlīdzību; pakalpojumu sniegšana par atlīdzību; preču iegāde ES teritorijā par atlīdzību. Ņemot vērā, ka preču piegāde nenotiek, jāsaprot, vai minētās darbības atbilst pakalpojuma definīcijai. Proti, PVN likuma 1.panta 14.daļa nosaka: pakalpojumu sniegšana ir darījums, kas nav preču piegāde; par pakalpojumu sniegšanu uzskata arī:

nemateriālā īpašuma (nemateriālo vērtību un tiesību) pārdošanu (nodošanu), saistības atturēties no kādas darbības vai rīcības vai pieļaut kādu darbību vai rīcību, lietu nomu, būvdarbu veikšanu. Līdz ar to darbības, kas rodas no darbu apturēšanas un dīkstāves ir uzskatāmas par pakalpojumu sniegšanu PVN likuma izpratnē, turklāt par to tiek saņemta atlīdzība. Tomēr būvniecības darbu dīkstāve nav uzskatāma par būvniecības pakalpojumu ne Vispārīgo būvnoteikumu izpratnē, ne arī ir minēta PVN likuma 142.panta "Īpašs nodokļa piemērošanas režīms būvniecības pakalpojumiem" 4.daļā. Attiecīgi būvniecības darbu dīkstāvēm nevar piemērot apgriezto PVN maksāšanu, kas noteikta PVN likuma 142.pantā, un tai piemērojama vispārīgā maksāšanas kārtība.

Alternatīvi, ja noslēgtais līgums paredz, ka pasūtītājam par savu saistību nepildīšanas rezultātā radušos dīkstāvi ir jāmaksā līgumsods atbilstoši Civillikuma IV daļas 1716.pantam, tad šim maksājumam PVN likuma normas nepiemēro atbilstoši Valsts ieņēmumu dienesta publicētajam metodiskajam materiālam "Jautājumi un atbildes par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu". To, vai konkrētajā gadījumā darījumu var uzskatīt par līgumsodu, varēs noteikt tikai atsevišķi izpētot noslēgtos būvniecības līgumus.

Sabīne Vuškāne, ZAB "SORAINEN",

<http://www.ifinances.lv/raksti/nodokli/pievienotas-vertibas-nodoklis/vai-par-dikstavi-jamaksa-pievienotas-vertibas-nodoklis/8713>